

נתיבות ישיבה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

פנחס תשפ"ה

זו תורה וזו שכרה

פרקי אבות פרק א' משנה ג' - ה'

שנה ז' • גליון שנ"ו

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

סעודה שלישית פנחס תשנ"ב

זו תורה וזו שכרה

ה	עיקר השכר - שכר התורה
ה	הראיה מדור המדבר
ה	כיצד יתמלא האדם באושר
ו	די בכאב בשן אחת לעשות האדם אומלל
ו	ביסורים לא הולכים בתר רוב
ו	התורה מביאה את האדם לאושר בשלימות
ז	הפרנסה אינה מביאה את האדם לידי אושר
ז	אם נשב עם העשירים נראה שהם אינם יותר מאושרים
ח	ביאור ענין ותלמוד תורה 'כנגד' כולם
ח	כנגד כולם - אין הכוונה רק ששכרו יותר מכולם
ח	שניהם בידו - גם קיום המצוה וגם לימוד התורה
ט	שכרו יותר ממה שאמרו "מעלה עליו הכתוב כאילו עשה"
ט	ע"י לימוד התורה גם התיקונים של המצוה נפעלים
י	ע"י קדושת התורה נפעלים כל התיקונים גם בנפש
י	ע"י הלימוד מקבל ההרגשים שמקבלים כשמקיימים המצוות
יא	"מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים"
יא	ע"י לימוד התורה הנפש מואס באיסורי התורה
יב	לצאת מקטנות
יב	מידת הסקרנות לדעת מה קורה אצל הזולת
יג	בתורה נכללים כל הנקודות של גדלות
יג	כמה שהאדם שקוע בתורה כך הוא יותר מגדלתו ומרוממתו
יג	תכלית הישיבה - לימוד התורה
יד	ע"י לימוד התורה משתנים כל הרגשי האדם
יד	הקשר בין חזקת הבתים לקדושת האדם
יד	"א' געלטליכע הרגש של צדק ומשפט"

היזק ראייה שמייה היזק מז

הכל פתוח לפניו מז

שינתק ממנו הרצון לחפוז ברע מז

"איך קים דא לערנען תורה" מז

סעודה שלישית פנחס תשנ"ב

זו תורה וזו שכרה

במדבר לא היה להם ביזת מצרים. אמנם ירד להם המן דבר יום ביומו, אבל הם לא היו עשירים. ומאן יימר שלא היו מאושרים, אף שלא היו עשירים, 'ווער זאגט אז זיי זענען נישט געווען גליקליכע מענטשען'.

כיצד יתמלא האדם באושר

כמו כן אנו רואים, שלפעמים יש לך אחד שאין לו דאגות פרנסה, אבל זהו משום שמקבל שכרו בעולם הזה. ויש לך אחד שיש לו כבוד והוא אדם אהוב על חבריות, אבל מצד שני יתכן שחסר לו פרנסה, או שחסר לו בבריאות או בנחת, שאין לו מה שיוכל להביאו לידי אושר גמור, 'ס'איז נישטא די זאך וואס קען איהם מאכען גליקליך'.

אמנם יש כאלו שיש להם פרטי דברים שחסרים לו, שחסר לו פרנסה או בריות גופא או שאר ענינים. ויש כאלו שיש להם מילוי בפרטים אלו ולא חסר להם. אבל בזה שלא חסר להם פרט זה

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם תּוֹלַע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי לְפָנָה מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי. (במדבר כו, כג).

עיקר השכר - שכר התורה

בביאור ענינו של השם 'יששכר', כתב האור החיים הק', ששמו של יששכר מרמז ל'שכר', כמו שנאמר (בראשית ל, טז), 'כי שכר שכרתיך'.

וכתב שם שלכן הקדים התורה לפרש לנו שיששכר הוא 'בן תורה', שעליו נאמר (שם מט, יד), 'יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים'. ורמזה התורה כאן בשמו של יששכר, שדווקא זה ישנו לשכר, וכל מה שיש חוץ ממנו הוא בבחינת 'מה יתרון לאדם בכל עמלו'.

הראיה מדור המדבר

אפשר להוכיח ולהביא ראיה לזה, מהעובדא כשבני ישראל יצאו ממצרים, היו הדור הראשון כולם עשירים מביזת מצרים. אבל הדור השני שנולדו

וגורם לו שלא יכאב לו היכן שכואב לו.

או פרט אחר, אין די בזה בלבד לגרום לאדם להיות מאושר.

אם היה קורה שהרוב פועל שלא יכאב לו המיעוט, הרי שבזה היה אפשר לנחמו. אבל האמת הוא שאין זה כך, כי חלק הגוף שאין לו שם יסורים, אינם מבטלים את היסורים שיש לו באבר אחר.

כן הדבר בכל עניני האדם. זה שהאדם עשיר אינו גורם לו שיהיה בבריאות הגוף. וכמו כן, במה שהאדם הוא אהוב על הבריות אינו מביאו לפרנסה.

התורה מביאה את האדם לאושר בשלימות

”תורת ה’ תמימה משיבת נפש וגו’ פקודי ה’ ישרים משמחי לב” (תהלים יט, ח-ט), תורה ומצוות ליגט אין דעם אַ געטליכער כוח, ס’מאכט אַ מענטש צופרידען. כאטש ס’קען זיין פרנסה וועט איהם פעלען, כאטש ס’קען זיין אנדערע זאכען וועט איהם פעלען, ס’ליגט אין דעם אַ געטליכער כוח, אז ס’גיט אַ צופרידנקייט, ס’גיט אַ משיבת נפש דעם מענטש.”

על התורה נאמר (תהלים יט, ח-ט), ‘תורת ה’ תמימה משיבת נפש

די בכאב בשן אחת לעשות האדם אומלל

שכן האדם יש לו רמ”ח איברים ושס”ה גידים, יש באדם תרי”ג חלקים, ומתחת לזה יש אלפי חלקי חלקים, אונטער חלקים איז דא טויזנטער. ודי שיכאב לאדם רק שן אחת כדי שלא יוכל לזוז ולהניע לשום מקום, דער מענטש קען נישט פונקציאנירען אינגאנצען.

אפילו אם תרי”ב חלקי גופו נמצאים במצב טוב, ורק יש לו כאבים בשינוי האחת, אבל כדי שיהיה האדם בשמחה ובאושר הוא צריך להיות מושלם בכל הענינים, ואין הולכים בזה אחר הרוב...

ביסורים לא הולכים בתר רוב

אם נאמר לאדם שיש לו כאבים באבר אחד, מה מפריע לך הכאב שיש לך באבר זה, הלא בכל שאר האיברים אין לך יסורים, ומקום זה בטל כלפי כל הגוף. אי אפשר לומר כך. שכן מה שאין לו יסורים בכל הגוף, אינו מסייע

אם נשב עם העשירים נראה שהם אינם יותר מאושרים

אך האמת הוא, שכאשר נישב עם העשירים, וכל אחד יפרש מה שעובר עליו, יעדער איינער זאל ארויס לייגען זיין פעקל וואס ער האט, הן העשיר והן זה שאינו עשיר, אפשר להסתפק אם לא נמצא שדאגת שניהם שווה.

אמנם העשיר אין לו דאגת פרנסה, אבל גם כשהאדם מסודר בעניני פרנסתו, האם יש בידו כל האושר. הלא יש כמה ענינים שגורמים לאדם שיתמלא בדאגות. אם האדם חלילה אינו בקו הבריאות, או מי שחלילה אין לו נחת מצאצאיו, או כשהאדם מרגיש שאינו אהוב ומקובל בין הבריות, שיש לו מידות שמחמת כן אין הוא אהוב על הבריות, וקשה לו לחיות בשלום עם הבריות.

ואם כן, מהו האושר הגדול שיש לו. אמנם בפרט זה אין לו דאגות, שאין לו דאגות הפרנסה, אבל האם דבר זה בלבד יעשה את האדם מאושר, האם בזה שאין לאדם דאגות הפרנסה הוא מאושר.

וגו' פקודי ה' ישרים משמחי לב'. תורה ומצוות יש בהם כוח אלוקי שמביא את האדם לשמחה ולשביעות רצון. גם אם חסר לו בפרנסתו, וגם אילו יחסר לו בשאר ענינים, בתורה ומצוות יש כוח אלוקי, שנותנת לאדם שביעות רצון ומביאו ל'משיבת נפש'.

הפרנסה אינה מביאה את האדם לידי אושר

ביאור הדבר כך הוא, 'שטייט דא אין די תורה אזוי'. אנו מדמים, מה יכול לגרום לאדם אושר בעולם הזה, 'וואס מאכט אַ מענטש גליקלעך אויף דער וועלט', העשירות. כשיהיה לאדם עשירות אז יהיה האדם המאושר עלי אדמות.

ולמה זה כך, כי העשיר אינו צריך לדאוג לפרנסה, ואינו צריך למהר מחמת פרנסתו, וגם אין לו דאגות מחמת פרנסתו. יש לו חיים שלווים, 'ער האט אַ געמיטליכער לעבן', שיכול לבוא בכל עת שירצה ויכול ללכת מתי שירצה. שעניני פרנסה אינם דוחקים אותו, וגם אין לו דאגות מה יאכל למחר, שלא חסר לו מאומה. ואם כן הוא אדם מאושר, 'איז ער אַ גליקלעכער מענטש'.

ביאור ענין ותלמוד תורה 'כנגד' כולם

תורה הוא כנגד השכר כל שאר המצוות שמנה התנא.

שנינו בברייתא ריש פאה, 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקצין קיימת לו לעולם הבא'. ובסוף הברייתא שנינו 'ותלמוד תורה כנגד כולם'.

בביאור מה ששנינו 'ותלמוד תורה כנגד כולם' מבואר בספר 'ארחות צדיקים' (שער כז), שכשאדם שקוע בלימוד התורה, הרי שמחמת שקיעתו בתורה אינו עוסק בשאר מצוות. אמנם מצוות שאי אפשר לעשותם על ידי אחרים מחויב הוא לעשותם, כמו מצות קריאת שמע והנחת תפילין וישיבה בסוכה, שבזה הוא מחויב. אבל בשאר מצוות אינו עוסק. אין הוא מרבה בגמילות חסדים, כמו ביקור חולים והכנסת כלה לפי שעוסק בתורה.

והנה בפשטות הכוונה במה ששנינו 'ותלמוד תורה כנגד כולם' הוא, שעל תלמוד תורה יזכה ליותר שכר הן בפירות בעולם הזה והן בקצין קיימת לעולם הבא יותר ממה שמקבל עבור שאר המצוות. אבל זו איננה הכוונה המדויקת, כי התנא לא אמר הלשון 'גדול' או 'יותר' מכולם, שהשכר של תלמוד תורה גדול מכולם, אלא אמרו 'כנגד כולם'.

שניהם בידו - גם קיום המצוה וגם לימוד התורה

על זה אמרו 'ותלמוד תורה כנגד כולם', שאם מחמת תלמודו שלומד, נעשה אונס ואינו מקיים שאר המצוות, כשלומד המצוה וחפץ לקיימה, יש לו שכר כאילו קיימה, כיון שנתעכב מלעשות אותם מחמת קביעתו בתורה, ונחשב כאונס במה שלא קיים המצוה. נמצא ששניהם בידו, גם שכר עשיית המצוה וגם מצות תלמוד תורה בידו.

כנגד כולם - אין הכוונה רק ששכרו יותר מכולם

בדרך כלל הכוונה 'כנגד כולם' היינו שהשכר של כל שאר המצוות שמפורש שם, נכללים כולם בשכר של מצות תלמוד תורה. הכוונה ב'כנגד כולם', היינו שהשכר של תלמוד

שלומד בענין המצוה מקבלים שכר גם כאילו 'קיים' בפועל מצוה זו.

ע"י לימוד התורה גם התיקונים של המצוה נפעלים

והביאור בזה הוא, שכל מצוה שמקיימים נפעלת על ידי מעשה המצווה שהמצוה נוגעת בכמה מקומות בעליונים ופועלת שם תיקונים. והתיקונים האלו שהאדם פועל בעליונים חוזרים ופועלים בנשמת האדם. היינו שעל ידי קיום המצוות הללו משתלם נשמת האדם, שקונה שלימות על ידי המצוה.

והנה מי שיניח תפילין פעמיים, אבל לא לבש ציצית, אז אף שיהיה לו שכר כפול עבר הנחת התפילין, אבל עדיין יחסר לו מצות ציצית. ומבואר מדברי ה'ארחות צדיקים', שעל ידי לימוד התורה, אם האדם לומד על מנת לשמור ולקיים, ולומד על מנת לעשות, אלא שמחמת לימודו נאנס מלעשותה, הרי שבחלק התורה שלומד דיני מעשה המצוה, יש בלימודו גם התיקונים של מעשה המצוה. וזהו הענין של 'ותלמוד תורה כנגד כולם', שבלימוד התורה נכללת גם שכר קיום

שכר יותר ממה שאמרו "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה"

האמת הוא, שבכל ענין של אונס אמרו חז"ל (קידושין מ:), שחישב לעשות מצוה ונאנס לא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ומקבל שכר כאילו קיים את המצוה. אם כן מהו המעלה המיוחדת בלימוד התורה שעל זה אמרו 'ותלמוד תורה כנגד כולם'.

והנראה בביאור הענין, ששכרם של לומדי תורה הוא שכר יותר 'גדול' כי מקבלים שכר כפול (כאן חסר מעט בהקלטה). שהיה אפשר לומר שכשעוסקים בחלק התורה של קיום המצוה, מקבלים שכר על המצוה שעוסק בה אף שאינו מקיים המצוה בפועל. כגון מי שלומד הלכות אבלות, יזכה בשכרה כאילו ניחם אבלים.

אך בנוסף לזה כתוב כאן, שבלימוד התורה יזכה ליותר שכר מכל אחד שחשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, שלפי שנאנס ואינו יכול לקיים המצוה לכן יזכה לשכר כאילו קיים המצוה. אלא שמפורש כאן ענין יותר גדול, 'דא שטייט עפעס מער ווי דאס', שעבור חלק התורה

הפרטיות בפועל יופעלו כשלומדים ענינים אלו. כמובן שזה באופן שכוונתו בלימודו רצויה, שלימודו הוא על מנת לעשות, ואז נפעלים כל התיקונים אלו בעליונים על ידי לימוד התורה.

ע"י הלימוד מקבל ההרגשים שמקבלים כשמקיימים המצוות בפועל

באופן עמוק יותר יש לבאר הענין, 'און נאך ווייטער מיינט עס אזוי', שכל אחד מבין, שהאדם שעוסק בצדקה ובגמילות חסדים, הרי שבמשך הזמן יש לו הרגש להבין צערו של העני. שבמשך הזמן גדלים הרגשי הרחמנות באדם, 'די הרגשים פון רחמנות וואקסען אין דעם מענטש'.

כמו כן, מי שעוסק בביקור חולים, מוסר נפשו עבור ביקור חולים, הרי שליבו ער ביותר להרגיש צער החולים, לפי שמכניס את כל רוחו להרגיש צער החולים, 'ער איז אריינגעטוהן אין געמיט פון אַ קראנקען'.

כיצד הגיע להרגשים אלו, וואס האט עס ענטוויקלט אין איהם, כי מה שעוסק בגמילות

המצוה והתיקונים והשלמות הנעשים על ידה.

"דאס נעמט זיך טאקע ווייל תורה איז די גרעסטע קדושה, די גרעסטע השראת הנפש. די גרעסטע תיקון אין די בריאה ליגט אין תורה."

"איז עד כדי כך גייט דער כוח התורה, אז די תיקונים וואס פרטיות'דיגע מצוות דארפן אויפטוהן, ליגט דאס אין די תורה אליין. אז דער לימוד פון די ענינים - אויב די כוונה רצויה טוהט זיך אין דער לימוד, דער לימוד טוהט זיך 'על מנת לעשות', טוהען זיך די תיקונים דורך דער לימוד.

ע"י קדושת התורה נפעלים כל התיקונים גם בנפש

והענין בזה הוא, לפי שהקדושה הגדולה ביותר היא קדושת התורה, שיש בתורה השראת הנפש הגדולה ביותר, ועל ידי התורה נעשית התיקון הגדול ביותר בבריאה.

אם כן, עד כדי כך גדולה כוח התורה, שיש בכוח לימוד התורה לפעול גם שהתיקונים שנפעלים על ידי קיום המצוות

"מגדלתו ומרוממתו על כל

המעשים"

שנינו באבות (פרק ו, א), כל הלומד תורה לשמה,

ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. התורה מגדלת ומרוממת את האדם על כל המעשים. הכוונה הוא שיותר ממה שכל המעשים בפועל מגדלים ומרוממים את האדם, הרי שנכלל בתורה כל המעשים שמגדלים את האדם.

הנה מעשה הצדקה מגדלת את האדם, מעשה הגמילות חסדים מגדיל את האדם, יראת שמים מגדיל את האדם, מצוות ומעשים טובים מגדילים ומרוממים את האדם, שיוצאים מקטנות ונעשה לאדם גדול, שגדל במחשבתו, שמחשבתו נעשית יותר זך וטהור והרגשיו מזדככים.

ע"י לימוד התורה הנפש מואס

באיסורי התורה

מוחו וליבו אינם מונחים בענייני קנאה ושנאה ומחלוקת וכבוד, לפי שכבר נתגדל מעל ענינים אלו, שנפשו מאסה בכל הענינים האלו, 'ער איז אויסגעוואקסען פון די אלע זאכען,

חסדים ובצדקה ובביקור חולים, דבר זה הכניס בו הרגשים אלו, להרגיש צערו של החולה ושל העני.

ומאחר שבלימוד התורה יש גם התיקונים של קיום המצוות - באופן שהלימוד הוא מתוך הכוונה הרצויה, לכן כשילמד האדם הלכות אבילות בכוונה הראויה, על ידי לימודו יקבל את ההרגש להרגיש צער האבלים כאילו היה עוסק בניחום אבלים עצמו. וכשילמד הלכות צדקה, יקבל את ההרגש להרגיש צער ודוחק העניים כאילו היה עוסק במעשי צדקה וחסד.

כשילמד מסכתות בבא קמא

בבא מציעא ובבא

בתרא בכוונה הראויה, על ידי לימודו יקנה את ההרגש של צדק ומשפט, ליזהר בממון השני, 'ערליכקייט, גערעכטיגקייט, אפשאצען יענעם'ס פארמעגען, אפשאצען ישרות, אפשאצען משפט. שעל ידי לימודו יהיו בו כל הרגשים האלו. זהו כוח התורה, שהכניס השי"ת הכוחות בקדושת התורה.

אמנם, לדעת איך יכולים לסייע לשני - זה נדרש מהאדם, זיך אריינלייגען אז איך קען יענעם העלפען, דאס יא. אבל לבוא לסקרנות לדעת מה שנעשה אצל השני זהו קטנות.

מידת הסקרנות לדעת מה קורה אצל הזולת

יש באדם יצר הרע קטן ובזוי, אזא נארישער ביליגער קליינליכער יצר הרע, שהאדם רוצה לדעת מה נעשה אצל השני, וזהו דבר של פחיתות, קס'איז אַ נידעריקייטק, ושורשו הוא מידות רעות וקטנות ופחיתות.

אך רצון הבורא הוא, 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' (שמות יט, ו). 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' הם אנשים מרוממים, שמרוממים בקדושה, מרוממים במחשבתם, ומורמים בכל עניניהם, 'דאס איז דערהויבענע מענטשען, דערהויבען אין קדושה, דערהויבען אין מחשבה, דערהויבען אין אלעסדינג'. מהו הדבר העיקרי שמרומם את האדם, לימוד התורה, שעל התורה אמרו 'ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים'.

פון זיין נפש, ס'איז אלעס אויסגעשפיגען געווארען, לפי שהאדם הולך וגדל ונעשה יותר מרומם.

על זה שנינו שהתורה 'ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים'. שבתורה נכלל הגדלות והרוממות שיש בכל המעשים טובים, מה שכל המעשים טובים מרוממים את האדם - כל זה נכלל בתורה. שהלומד תורה לשמה נכללים בו כל עניני הרוממות והגדלות שיש במעשה התורה והמצוות שמרוממים את האדם ומגדלים אותו. כל זה נכלל בתורה, 'ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים'.

לצאת מקטנות

רצון הבורא הוא, שתפקידו של יהודי הוא להיות אדם גדול, לצאת מהקטנות, 'דער תפקיד פון אַ איד איז צו ווערען גרויס, ארויס צו קומען פון די קלייניקייט'. שלא יהיה לאדם סקרנות ורצון לידע מה שנעשה אצל השני, אם השני חי בשלום או שיש לו מחלוקת. לדעת מעשה השני ומה שהשני קונה וכדומה.

ארויסקומען 'ומגדלתו ומרוממתו
על כל המעשים'."

בתורה נכללים כל הנקודות של
גדלות

כפי כמה שהאדם יותר אדוק
בתורה, כפי כמה שהאדם
יותר שקוע בתורה, הוא חושב
יותר, לומד חזק יותר, ומכניס את
חושיו בתורה לפי כוחותיו,
שמשקיע בתורה מוחו וכוחו. כמה
שעמוק יותר עם כוחות גדולים
יותר ישקיע עצמו בלימוד התורה,
כך תתקיים בו יותר הענין של
'ומגדלתו ומרוממתו על כל
המעשים'. וכפי כמה שהאדם יותר
עמל ויגיעה מכניס בתורה, כך
תתקיים בו יותר 'ומגדלתו
ומרוממתו על כל המעשים'.

תכלית הישיבה - לימוד התורה

בחורים בימי הנעורים, בשנים
שחיים בישיבה,
הישיבה מיוסדת כדי לחנך בחור
בתורה וביראת שמים ובכל עניני
השלימות. כל זה כדי שיהיה
לבחור אחיזה, השקפה והשגה
ושאיפה בכל עניני השלימות
שצריך האדם לקנות.

עיקר הקביעות בישיבה הוא
לימוד התורה. רוב היום
אינו קבוע לתפילות ולא לקיום
מצוות ומעשים טובים וגמילות

אפילו שזה ודאי שקיום המצוות
ומידות טובות ויראת
שמים מרוממים את האדם, אך
התורה כוללת בתוכה כל עניני
ההתרוממות והגדלות של האדם.
בתורה נכללים כל הנקודות וכל
הענינים שהאדם צריך להתרומם
ולגדול, 'די תורה איז כולל אלע
נקודות און אלע ווינקעלעך און
אלע פינטעלעך וואס אַ מענטש
דארף אויסוואקסען'.

כמה שהאדם שקוע בתורה כך הוא
יותר מגדלתו ומרוממתו

**"וואס מער דער מענטש איז
אדוק בתורה. וואס מער
דער מענטש איז שקוע בתורה.
ער טראכט מעהר, ער לערענט
שטארקער, ער לייגט אריין מעהר
זיינע חושים, לפי כוחותיו לייגט
ער אריין מעהר דער מוח, ער
לייגט אריין מער דעם כוח, לייגט
ער אריין אין תורה. וואס טיפער
דער מענטש מיט מעהר כוח ער
לערענט תורה, דאס מעהר וועט
די תורה מעהר מאכען 'ומגדלתו
ומרוממתו על כל המעשים'. וואס
מעהר עמילות אַ מענטש לייגט
אריין אין תורה, דאס מעהר וועט**

חסדים. עיקר העיקרים שקבעו למענה את הישיבה היא ללימוד התורה.

ע"י לימוד התורה משתנים כל הרגשי האדם

סיבת הדבר הוא לפי מה שנתבאר, כי התורה הוא ה'מים חיים' הכללי שמרומם את האדם ומזכך את נפשו, ומעמיד את האדם בשאיפה לגדול ולהתרומם, ובלי תורה אי אפשר לבוא לכך.

על ידי מה שהאדם עוסק בתורה, על ידי זה משתנה מהלך מחשבתו ומשתנה אופן דיבורו, וכל הרגשיו משתנים. כשיהודי לומד 'חזקת הבתים' או 'השותפין', גם כשלומדים עניני היזק ראייה או חזקת קרקעות, על ידי כן משתנה אופן דיבורו אל השני.

הקשר בין חזקת הבתים לקדושת האדם

ולכאורה יכולים לתמוה איזה שייכות יש לחזקת קרקעות לאופן דיבורו עם השני. אדרבא, כשלומדים עניני חזקת קרקעות הרי שמדברים או מאנשים ישרים או מגנבים. וכמו

שיש ההוא גברא שהיה אדם נאמן, יש גם ההוא גברא שהיה גנב. כשלומדים הסוגיות בחזקת קרקעות לומדים כל דרכי הגניבות והרמאות, אעפ"כ לא שמענו שיצמח גנב גדול יותר לפי שלמד פרק חזקת הבתים.

כמו כן, כשלומדים הסוגיא האם היזק ראייה שמיה היזק או לאו שמיה היזק, לא שמענו שיהיה אחד שבגלל שלמד סוגיא זו, ולמד שיש מאן דאמר שהיזק ראייה לאו שמיה היזק, שמשום כן ילך ויסתכל בחצירו של השני. אדרבא, לומדים שיש מאן דאמר שהיזק ראייה שמיה היזק, ונוהרים שלא להסתכל בחצירו של השני.

"א געלטליכע הרגש של צדק ומשפט"

וכל כך למה, לפי שעל התורה נאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. זהו מהות התורה, שכשלומדים חלק הבבות שבתורה מקבלים הרגש של קדושה, הרגש אלוקי של צדק ומשפט, א' הייליגער הרגש, א' געטליכער הרגש פון צדק ומשפט.

כמו כן מקבלים הרגש של 'לפנים משורת הדין', ולכן אף אם

בוטשער הוא קונה בשר. בתוך ארבע שבועות הוא בקי בכל אלו.

לעומתו, יהודי חשוב, הרי שגם

לאחר ארבע שנים שידור שכן בשכנות, לא ידע כמה בנים יש לו, מתי הוא הולך ומתי הוא שב. רק דבר זה ילך אליו לשאול אותו האם הוא בריא ברוך ה', ומהו מצב פרנסתו, ובמה אפשר לסייע לו.

הוא אינו יודע כמה בנים יש לו,

ובאיזה מוסדות הם לומדים, מתי הוא יוצא מביתו ולהיכן הוא הולך. היכן הוא קונה בשר והיכן הוא קונה חלב. מי הם האורחים שלו ולהיכן הוא הולך. ולא משום שלא מעניין אותו מהשני, אלא משום שאין לו הקטנות הזו שיהיה מונח בהבלים אלו, 'ער איז נישט דער קליינער מענטש ער זאל ליגען אין די נארישקייט און אין די בלאטע', לדעת מה נעשה אצל השני.

'ומגדלתו' ומרוממתו, התורה

מרוממת את האדם, את התורה לומדים כדי שנתרומם, 'כדי מ'זאל דערהויבען ווערען'. כפי כמה שיהודי מתעמק עצמו בדברי הקצות ובדברי הנתיבות, כך מתרומם יותר על ידי התורה.

ההלכה היא שהיזק ראייה לאו שמיה היזק, אבל הוא לא יסתכל לתוך רשותו של חברו, אפילו שאינו צריך לעשות מחיצה, אבל הוא למד שענינו לא יסתכלו לחצירו של חברו לראות מה נעשה שם.

היזק ראייה שמיה היזק

שכן כל הרצון לראות מה נעשה

בחצר חברו זהו מחמת הקטנות של האדם. שמחמת הקטנות שבו יש לו רצון לראות מה נעשה ברשות השני, ולשמוע מה שהשני מדבר ולראות מה שהשני עושה, ולראות מה שהשני קונה ומוכר, ומי הם חבריו של השני.

מידה זו באה מחמת הקטנות

שיש באדם. אחד שיש לו מידת הקטנות, הרי שכאשר סמוך לו הגיע שכן חדש לפני ארבע שבועות, לאחר ארבע שבועות הוא יודע כבר כמה בנים יש לו וכמה בנות, באיזה מוסדות הם לומדים, מהו הביזנעס שלו, באיזה שעה הוא יוצא מביתו בשחרית ומתי הוא חוזר בלילה. מי הם האורחים שלו ולהיכן הוא הולך, איזה פארניטשער יש לו, באיזה גראסערי הוא קונה, ואצל איזה

הכל פתוח לפניו

אויסגעריסען געווארען, סימן הדבר שיש בו מן הקטנות, 'ער איז אַ קליינער מענטש'. אפילו שהוא ירא וחרד, אבל הוא אדם קטן, 'ער איז אַ קליינער מענטש'.

למה הדבר דומה. לאחד שיש לו משיכה לגזול דברים מהשני. הנה זה פשוט שמי שצריך לשמור על עצמו שלא לגזול אצל השני, הרי הוא אדם קטן, מאחר שיש לו משיכה לדבר זה, אלא ששומר עצמו לפי שאינו רוצה לחטוא, 'ער איז אַ ערליכער, ער איז אַ פרומער', ונוזהר בלאו של 'לא תגזול'. אך זו אינו התכלית ורצון ה'. התכלית ורצון ה' הוא שימאס האדם לגזול את השני, 'דו זאלסט זיך מיאוס'ן פון לא תגזול'.

"איך קים דא לערנען תורה"

"די מחשבה דארף האבען יעדער בחור וואס קומט אריין אין אַ ישיבה. דארף ער וויסען און באוויסט זיין וואס קום איך דא טוהן. איך קום דא לערנען תורה! וואס מיינט תורה פאר מיר, און וואס וויל איך אז די תורה זאל מיך אויסלערנען. וואס וויל איך די תורה זאל מיר צוברענגען."

זהו שכר התורה, שהתורה מרוממת את האדם, וכשהאדם הוא במצב של התרוממות הכל פתוח לפניו, 'ווען אַ מענטש איז דערהויבען, איז אלעס פאר איהם אפען'. אבל מי שחי מתוך קטנות, הרי שעם כל מה שיש לו לא טוב לו.

זהו 'תורת ה' תמימה משיבת נפש'. האדם שיש לו חוש בתורה, הרי שמה שאינו מדבר לשון הרע אינו רק משום שנאמר 'לא תלך רכיל בעמך'. אלא משום שהוא מואס בלשון הרע, 'ער מיאוס'ט זיך אין לשון הרע'. כי זהו דבר של פחיתות, ואינו יכול לסבול ענין זה לדבר רע על השני, ואוזניו אינם יכולים לסבול הדבר, וליבו אינו מסוגל לשמוע רע על הזולת, וממילא אין לו קשר שייכות לענינים אלו, 'ס'גליטש זיך אראפ'.

שינתק ממנו הרצון לחפץ ברע

הנהגת האדם בעניני בין אדם לחבירו צריך שיהיה באופן שימאס ברע, עד שתתנתק ממנו ההרגש והרצון לחטאים שבין אדם לחבירו. כל זמן שלא התנתק מחטאים אלו, 'אויב ס'איז נישט

רצונו שהתורה תלמדנו. ולמה ירצה להשיג ולהגיע על ידי התורה.

כפי כמה שיכנס במחשבה זו, כך יזכה יותר על ידי התורה. שכן 'הלומד על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד. והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות' (אבות ד, ו). שכפי הכוונה שנכנסים ללמוד תורה, כפי זה יזכה לתורה, ואם נכנס אחד ללמוד תורה על מנת להגיע ל'והייתם לי סגולה מכל העמים', כך הוא מתעלה.. (כאן חסר הסיום של ההקלטה)...

"איז וואס איינער וועט אריינגיין אין די מחשבה, דאס מער וועט די תורה איהם געבען. 'הלומד על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד. והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות' (אבות ד, ו). מיט די כוונה וואס דער מענטש גייט אריין לערנען תורה, אזוי גיט די תורה איהם צוריק".

מחשבה זו צריך שיהיה לכל בחור שנכנס ללמוד בישיבה. שיהיה ברור לו לשם מה הגיע לישיבה, שהגיע כדי ללמוד תורה! וידע מהו התורה, ומהו

נתיבות ישיבה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

פרקי אבות תשפ"ה
פרק א' משנה ג' - ה'

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

פרקי אבות פרק א משנה ג - ה

משנה ג'

**אֲנִיגְנוּס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק, הוּא הָיָה
אוֹמֵר אֶל תְּהִי כַעֲבָדִים הַמְּשֻׁשִׁין אֶת הָרֶב עַל מִנַּת
לְקַבֵּל פָּרֶם אֶלָּא הָיוּ כַעֲבָדִים הַמְּשֻׁשִׁין אֶת הָרֶב
שֶׁלֹּא עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶם וַיְהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם.**

מעשה המצוות, אבל אין לעשות בשביל השכר, אמנם יש גירסא במשנה 'על מנת שלא לקבל פרס', וכתב ברבינו יונה: יש אומרים שאין לעבוד את השי"ת על מנת שלא לקבל פרס, כי אין לאדם לעשות המצוות על מנת שלא יהיה לו פרס עליהם, אלא הכי גרסינן, שלא על מנת לקבל פרס, שלא יעשה המצוות בשביל הפרס, אע"פ שיש לו לחשוב כי שכר יהיה לו חלף עבודתו.

וממשיך הרבינו יונה: אבל נראה לומר כי גרסת הספרים היא עיקר, שעבודה כזו מצינו בבני אדם, כי העבד מקנת כספו חייב הוא לעבוד עבודת רבו בלא שיתן לו פרס, גם כן יש לאדם לעבוד את ה' על מנת שלא לקבל פרס, אלא מפני חסד שגמלו על אחת מאלף אלפים,

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס. מבאר הרבינו יונה: שאין זו עבודה שלימה, שאינו עושה בשביל רבו אך לקבל פרס. הנה מדריגה זו נחשבת בעינינו למדרגה עילאית, לקיים תורה ומצוות אך ורק כדי לעשות רצון ה', ולא כדי לקבל שכר, ולזה באים על ידי מידת אהבת ה', שעדיין לא זכינו לזה, אבל יש לדעת שעבודה שלימה הוא בדווקא כשאין עושים על מנת לקבל פרס.

אלא הוּ כַעֲבָדִים הַמְּשֻׁשִׁין אֶת הָרֶב עַל מִנַּת שֶׁלֹּא לְקַבֵּל פָּרֶם. הנה הגירסא שלנו במשנה הוא 'כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס', והיינו שבאמת מקבלים שכר על

ובמצוות גם אם ידע שלא יקבל שכרו, ראשית מחמת החסדים שכבר עשה עמו הבורא עד היום, ועוד, משום גדלות הבורא.

ועל כן סמך לזה ענין היראה, ואמר, ויהי מורא שמים עליכם, לעבוד את ה' מיראה ומאהבה, כעבד שעובד את רבו מפני גדולתו, ומעלה על דעתו שיכול לעונשו, ונמצא משמשו מיראה, לא מפני יראתו מן העונש, אלא מפני גדולת הרב שיש בידו לענוש.

מבואר בדבריו, שענין 'ויהי מורא שמים עליכם' ענינו יראת הרוממות, שעל ידי מה שיודע שהאדון בכוחו להענישו, מזה ילמד גודל הדרך ארץ שהוא צריך בפני האדון. וביאורו, שעל ידי זה שיודע ומכיר שיש בידי האדון היכולת להעניש, בזה הוא מגדל את האדון, ומחמת כן יעבוד את האדון, לא משום פחדו שמא יענישו האדון, שהוא יראת העונש, אלא שמחמת גודל יכולותיו של האדון, ממילא צריך לכבדו ביותר.

והיינו שיעבוד את השי"ת בין על ידי מידת היראה ובין על ידי מידת האהבה, שלפי שהשי"ת בכוחו להעניש, בזה נדע גדלותו של הבורא.

ומפני מעלת הרב שהוא ראוי לכך, וזו היא עבודת השם מאהבה, שנאמר (דברים ו, ה), ואהבת את ה' אלקיך, ואי זו היא עבודה שלמה בבני אדם, הרוצה לשמש לאוהבו מפני אהבתו אותו מימים קדמונים, ואף אם ידע שלא יתן לו פרס, ואהבה כזו יש לאדם לאהוב עבודת ה'.

היינו שבאמת יודעים אנו שנקבל שכר, ואין האדם צריך לרמות עצמו ולחשוב שלא יזכה לשכר, אלא יחשוב שהיה מקיים המצוות גם ללא שכר, משום שהוא אוהב את השי"ת, ויחשוב שמחמת כל הטובות שכבר עשה הבורא עמו, הרי מחוייב הוא לעבוד את ה'.

גם מחמת גדלות הבורא צריך הוא להגיע למחשבה הזאת, שהרי אילו היה נמצא כאן הגאון רבי עקיבא איגר, בוודאי שכל אחד ואחד היה משתדל לבוא ולשמשו, אף שאנו יודעים שהגרעק"א לא ישלם לו על מעשיו, וגם לא ידע מי הוא זה שטרח עבורו, ואעפ"כ היינו מתייגעים לשמש את הגרעק"א.

כענין הזה יש לעבוד את השי"ת בתורה ובמצוות, ומשום שני סיבות אלו על האדם לעבוד את השי"ת בתורה

משנה ד'

יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צַרְדָּה וְיוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם
קָבְלוּ מֵהֶם, יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צַרְדָּה אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ
בֵּית וְעַד לַחֲכָמִים, וְהָיוּ מִתְאַבְּקִים בְּעֶפֶר רַגְלֵיהֶם, וְהָיוּ
שׁוֹתֵה בִצְמָא אֶת דְּבָרֵיהֶם:

יאמרו לחכם ללכת שמה, שמא
לא ירצה, כי הוא נבזה בעיניו
נמאס ואת יראי ה' לא יכבד.
מבואר שעל האדם להשלים עצמו
באופן שתלמידי חכמים יוכלו
להתוועד בביתו.

והיו מתאבקים בעפר רגליהם.
מבאר הרבינו יונה: שינהג
להם כבוד, שהיה דרכם בשעת
לימודם לעמוד לפני החכמים,
והם יושבים על הספסלים בבית
המדרש, ומהם יושבים לפנייהם
על גבי הקרקע בעפר רגליהם,
כמו שאמרו (חולין נד.), כל הימים
ששמש אותו תלמיד בישיבה,
שמשתי אני בעמידה, וזהו
שאמרו, התכבד עם כל הבריות
והיו מכבד את כל החכמים.

והיו שותה בצמא את דבריהם.
מבאר הרבינו יונה: כמו
שנאמר (משלי כו, ז), נפש שבעה
תבוס נופת ונפש רעבה כל מר

יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צַרְדָּה וְיוֹסִי
בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַם קָבְלוּ
מֵהֶם. מבאר הרבינו יונה שהם
קבלו משמעון הצדיק ומאנטיגנוס
איש שוכו.

יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ
בֵּית וְעַד לַחֲכָמִים. מבאר
הרבינו יונה: רצונו לומר בית
שיתקבצו לשם החכמים כאשר
יצטרכו לדבר זה עם זה - והענין
בזה אינו משום כבוד, שיוכל
להראות לאחר מכן שלביתו באו
כל האנשים החשובים, שהתנא לא
בא לתת עצות כיצד ליהנות מן
הכבוד, אלא הטעם בזה הוא, ואין
זה אלא בבית אדם גדול וחשוב -
היינו שיכין את ביתו שיהיה באופן
שיוכל להיות בית ועד לחכמים.
ועיקר ההכנה בזה אינו הכנת ביתו,
אלא העיקר הוא הכנת עצמו, על
ידי מה שיהיה אדם גדול וחשוב,
שאם בבית אדם פחות, כאשר

מתוק, מי שהוא שבע מדברי תורה ואין חפצו בהם אפילו אומרים לו כמה מרגליות בתורה - שהוא מואס בדברי תורה כמי ששבע מדברי תורה, תבוס אותם נפשו, והרעב להם ומתאוה לשמעם, אפילו אומרים לו דבר בלא טעם, ימתק בפיהו וישמח בו, שיודע שהוא אמת, אחר שרבו אמרו.

משנה ה'

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה

צריכים לדעת עד כמה מונח במה שמקבלים את השני בברכת 'שלום עליכם' רחב, שעל ידי ברכת שלום עליכם לשני או על ידי מה שמברכים את השני בברכת 'צפרא טבא' או 'שבתא טבא' באופן רחב, בזה מראים לו שמכבדים אותו.

כשאחד רואה שמקבלים את פניו באופן ראוי, בזה הוא מבין שבוודאי שכאשר השני ראה אותו, על ידי כן התעורר בו מידת האחוזה, ולכן הוא מברכו בברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות. ובזה שאמרו לו צפרא טבא בסבר פנים יפות, בזה יראה עד כמה השני מחשיבו, שהוא מראה לו קירבה, ואז הוא רואה שיש בו ערך בעיני השני, שאילו היה השני מחשיבו לאפס וכלום, היה אומר לו 'צפרא טבא' בשפה רפה, אם השני אינו מחשיבו, ובמה שהצליח להדליק ליבו של השני עד שאמר 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, בזה הוא מרגיש שיש בו חשיבות,

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה. מבאר הרבינו יונה: יש אומרים שימצאו בביתך הרוחה בני אדם הצריכים - דבר זה שייך בכמה ענינים, ענין אחד הוא, מי שנכנס לביתו כשהוא רעב, ימצא בביתו הרוחה, שיצא משם שבע, וכמו כן מי שדחוק ברוחו, שהוא מרגיש שהוא בא לידי עצבות, יצא מביתו בהרוחה, שיהיה ביתו מיוסד באופן שאותם שהם דחוקים והם במיצר, שימצאו בביתו את ההרוחה.

ענין זה אינו נוהג בדווקא בביתו של האדם, אלא צריך כל אחד שיהיה ליבו פתוח לשני במידת ההרוחה, שיצא ממנו רוח של הרוחה, באופן שכאשר אחד מרגיש שהוא במיצר, על ידי מה שיקבל את פניו בברכת שלום או בברכת שבתא טבא בסבר פנים יפות, על ידי כן מורידים ממנו את הרגשת העצבות.

שהוא 'קיים' אצל השני, ויש לו מקום בליבו של השני, והיינו שהשני מחשיבו.

הרגשה זו שהשני מחשיבו, מרוממת את האדם, ולא משום שפניו המחויכים מצליחים להרגיע את השני מעצבונו, אלא כי הפנים הם מראה של הלב, וכאשר הוא מראה לשני סבר פנים יפות, בזה הוא מראה לשני שיש לו מקום בלבבו, ובזה הוא בא לידי חשיבות.

והנה לפעמים יש מי שמדמה שיש לאדם החשיבות כשגדול הדור הוא זה שמקדים לו שלום, ועל ידי כן ירגיש השמחה בלבבו, שהוא רואה שהוא תופס מקום בליבו של גדול הדור. ואמנם אמת הדבר שכאשר מרגיש האדם שיש לו מקום בליבו של גדול הדור הרי זה דבר חשוב אצלו, אבל אין ענין זה מסתיים בכך גרידא.

כשאדם הולך ברחוב העיר, ואין נפקא מינה כמה הם שנותיו של האדם, גם אם יניק כבן עשר יאמר לאדם זקן ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, הרי שיהיה לו הנאה מהדבר. ואף שיוכל לחשוב, איזה חשיבות יש לו במה שיניק כבן עשר שנה אמר לו

ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, אבל האמת הוא שיש לו הנאה מהדבר, וכאשר ימצא למחרת היום את אביו של היניק, הרי שיפרש בפניו שפגש בבנו היניק והוא אמר לו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות.

הוא מספר הדבר לאב, לא רק משום שברצונו להחשיב את הבן בפני האב שהוא בעל מידות טובות, והא ראייה, שהרי אילו היה הולך ברחוב העיר והיה הולך לפניו עוד יהודי, והיה בא יניק כבן עשר שנה והיה אומר לחבירו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, ועליו היה עובר כמי שאינו מכירו, בוודאי שלא היה הולך לספר לאבי הילד שיש לו בן חשוב שאומר בכל יום ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות לאדם זקן ברחוב, והרי אם כל כוונתו הוא רק לספר מעלת הבן בעיני האב, למאי נפקא מינה למי אמר ברכת 'צפרא טבא'. אך בפועל רק כשה'צפרא טבא' יהיה מיועד אליו, רק אז יספר הדבר לאבי היניק.

ויותר מזה, כשיראה שהולך לפניו אדם זקן ועובר שם יניק שמכיר את היהודי השני, ואין הוא אומר לו ברכת 'צפרא טבא',

עד כמה אכן יש לו מקום בליבו של השני, שהיה מסתפק אם אכן יש לו מקום בליבו של השני, או שמא מדובר ביניק בעל לב טוב שמברך את האחרים בברכת 'צפרא טבא'.

אמנם אם לראשון לא אמר ורק לו אמר, הרי זה סימן מובהק שיש לו מקום בליבו של הקטן, ובזה רומם היניק את ליבו של הזקן, באופן שהוא מוכרח לספר לאביו על חשיבות בנו, ואין הוא רק מספר לאב שיש לו בן בעל מידות, כי בדבריו הוא מספר עוד עד כמה התרומם על ידי בנו, והרי הוא מכיר טובה לבן, אלא שהוא מספר הדבר בלשון אחר, ואפשר שהוא בעצמו אינו עומד על דקות הענין, אבל כן הוא האמת.

כן הוא המציאות, שכאשר האדם רואה שיש לו חשיבות בעיני השני, גם אם הוא יניק כבן עשר, הרי זה מחשיבו, כי כל אחד צריך להרגשה זו שהוא חשוב בעיני איזה אדם, שידע עוד אחד בעולם מבלעדו שהוא קיים בעולם. ואם הוא מרגיש שאין הוא תופס מקום אצל אחרים, הרי הוא ככלי הנשבר.

אבל כשהאדם הולך ברחוב והוא רואה שכל אחד

ואילו הוא זכה שהבן יקיר אמר לו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, הרי שיספר הדבר לאבי הבן באותה שמחה כאילו לא היה שם עוד יהודי, אף שראה שאין הנהגתו של הבן כולו קודש, והא ראייה שלשני אין הוא אומר 'צפרא טבא', והשכל אומר שבאופן זה הזקן מספר את הדבר לאב בשמחה יותר גדולה, לפי שרק הוא זכה לברכת 'צפרא טבא' ולא השני.

יתכן מאוד שאילו היה היניק אומר ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות לשני הזקנים באותו צורה, אף שגם אז היה מספר את הדברים לאב, אבל אז לא היה מספר הדבר מתוך חיות, אבל מאחר שרק 'הוא' זכה לקבל ברכת 'צפרא טבא' מהיניק בן עשר, הרי הוא הולך לספר לאבי הבן בשמחה גדולה על חשיבות בנו, שאמר לו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות.

והביאור בזה הוא, כשהיניק עובר ברחוב והוא אומר לו צפרא טבא, אכן יניק צעיר זה שהוא כבן עשר שנה בלבד, הרי זה מרוממו עד מאד, שבזה הראה שהוא מחשיב בליבו את הזקן, ואילו היה אומר צפרא טבא לשני הזקנים כאחד, היה הזקן מסתפק

האחרים שגם הוא אדם מן השורה.

ענין זה מקבל האדם על ידי מה שאומרים לו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, שהוא כאוויר לנפשו של האדם. ובכלל זה, נכלל כל תנועה שהאחד מראה לזולתו שיש לו מקום בלבבו ובמוחו.

ער היכן הדברים מגיעים, הנה לפעמים רואים ששני אנשים רבים זה עם זה, ואחד פוגע בשני, ואז השני לא רק שהוא אינו עונה לפוגע בו, אלא שהוא מתחיל לצחוק. ולכאורה מדובר בבעל מדריגה, שהרי יש אנשים שכאשר פוגעים בהם הרי הם משיבים בפגיעה.

אבל האמת הוא, שהאדם הפוגע בשני טוב לו ששייב לו הנפגע במה שלדוגמא יצעק עליו, יותר ממה שהשני יתחיל לצחוק. כי מי שמתחיל לצחוק, בזה הוא מראה לו, וכי אתה פגעת בי?! והרי אינך כי אם כזוב שצועק, כבהמה שצועקת, ומשום כן הוא בא לידי צחוק.

אך אם השני בא לידי כעס, בזה הראה לו שיש לו מקום אצל השני, והא ראייה שהוא מתחיל

מבחין בו, שזה אומר לו ברכת 'צפרא טבא' בסבר פנים יפות, והשני שואל לעצתו וכדומה, הרי זה מרוממו בלבבו. אך אם האדם מרגיש שאין הוא תופס מקום אצל איש אחר, ורק אם יברח מהעולם אז יבחינו בו, אבל בדרך כלל איש אינו יודע ממנו ובכל מקום שהוא פונה אומרים לו שאינו קיים, על ידי כן הוא נעשה לשבר כלי.

לפעמים יש מי שיחשוב שמחשבות אלו שייכים רק אצל מי שהוא בעל גאווה, שהוא מבקש שיתנו לו כבוד בכל מקום שהוא פונה לשם, אך זהו טעות גדול, שיש שיעור חשיבות שצריך כל אחד ואחד, שכשם שכל אחד צריך לאוויר לנשימה, כמו כן נפש האדם צריכה לשיעור של חשיבות.

בלא שיעור החשיבות הזו, מצאנו בחז"ל הלשון של 'חלשה דעתו'. והרי אצל תנאים ואמוראים לא היה משהו של גאווה, ואעפ"כ שייך הענין של חלישות הדעת, שכל אחד צריך את מעט החשיבות, שידעו אנשים שהוא קיים בעולם, ושיתפוס מקום בליבו של השני, ואמנם אין הוא צריך שיחשיבוהו לחכם ולאדם חשוב, אבל צריך הוא שידעו

השני, רק שחטא כנגד השני, ועל זה מבקשים מחילה.

אבל כשהלה מתחיל לצחוק, אין

שייך שם פיוס, שהרי אין הוא קיים כלל בעיני מי שפגע בו, אלא שמחמת שהוא חושש מדין שמים הוא מבקש ממנו מחילה, והרי זה כמי שאומר לו, באמת שאין אתה קיים כלל בעיני, אבל לפי שהנני מפחד מהשי"ת אבקש את מחילתך. ואז גם אם ימחל לו אין בזה שום חשיבות.

עם הראשון יכול להיות פיוס

אמיתי, לאחר שישכך כעסו, לפי שאחד מחשיב את השני, אלא שהיה מחלוקת ביניהם, כי כששני שותפים מתחילים להילחם זה בזה, האחד מחשיב את השני, וכאשר יגיע השלישי, מיד יוכל לפשר ביניהם עד שישובו להיות שותפים, לפי שאחד מחשיב את השני כאדם, אלא שהוא חושד בשני שהוא מרמה אותו, וכאשר ידע שאינו מרמה אותו, מיד ישוב להיות שותף שלו.

אך אם השותף אינו גונבו, אלא

שהוא סובר שאינו אדם, וכל דבר שהוא עושה הוא בודק אם עשה את הדבר כהוגן, בזה אין שייך כלל עשיית שלום ביניהם,

לכעוס, שאילו היה אצלו כזבוב או כבהמה לא היה בא לידי כעס, שהרי לא ראינו שכאשר הכלב נובח שיהיה מי שיענה לו.

כשאחר שומע את הכלב נובח,

אם אינו רוצה לשמוע את נביחותיו הרי הוא הולך למקום אחר, ואם לא מפריע לו הנביחות הרי הוא נשאר לעמוד במקום זה. וכמו כן כשאחד פוגע בשני והנפגע מתחיל לצחוק, בזה הוא מראה לו עד כמה אין הוא נחשב אצלו, שצעקותיו הם כנביחת הכלב.

אבל אם הוא כועס, אף

שלפעמים יכאב לו כעסו, שהוא יכול להכותו ולהרע לו, אבל בזה הוא רואה שהוא קיים אצל השני, וכאשר יבקש ממנו מחר מחילה, הרי שיתפייס עמו. אבל מהשני שמתחיל לצחוק בשעה שהוא מחרפו, ממנו לא יקבל שום פיוס, שמאחר שלדידו אין הוא קיים כלל, וכיצד יוכל לקבל את פיוסו, ולכן טוב לו זה שמשיב לו אפים על חירופו, ממי שמתחיל לצחוק.

משום כן, עם מי שהשיב לו

תהיה הפיוס יותר קל מאשר מי שמתחיל לצחוק, שכן מי שעונה לו, הרי שהוא קיים אצל

שמאחר שאינו נחשב אצל השני למאומה, ממילא אינו יכול לסבול את השני, ויש לו שנאה כבושה עליו, ומה שייך לעשות שלום ביניהם, מה יהיו התוצאות של השני, שהרי המחלוקת ביניהם לא התחילה במה שאמר לו איזה בדבר רע, אלא הוא רואה כיצד הוא מחשיבו לאין ואפס, ומה יועיל בכל השלום.

האדם צריך שיהיה לו חשיבות בעיני השני, וזהו חיותו, ועל זה אומר התנא 'יהי ביתך

פתוח לרוחה', שיפתח את ביתו לשני שימצא שם הרוחה, שיראה השני איך שמחשיבים אותו.

יחד עם זה צריך שיהיה האדם עצמו פתוח, שימצאו בו את הרוחה עבור מי שמרגיש שהוא במיצר, ומיצר זה שייך אצל כל אחד בכללות, שכן כל אחד צריך שיחשיבוהו, שכשם שכל אחד מרגיש איך שהוא צריך שיחשיבו אותו, כמו כן יהיה פתוח לרוחה לתת חשיבות לכל אחד ואחד.

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש
הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל
בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו